

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZALLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÄNFFI ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
A 4 évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A nyilatkozási cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, május 21.

(D) A királyföldi helyhatósági szerkezetben a polgári elem volt az, a mi a magyaránál az aristocratia, és miután ama területen a szászok kiválólag városokba telepedett meg, a városok erős befolyása által alapítá meg felsőbbbőségét az ott lakó vidéki, jobbadán nem szász fajú népség (oláhok, magyarok, besenyők, bolgárok) felett.

A városi elem annyira uralkodott ott, hogy például az, kit Szebenváros centumpaterei ama város királybírójává választának, egyszersmind a szászok grófja, az egész királyföld területének kisdjedelmecskéje lett, befolyván utóbbi időkben ezen választásba az egyetem.

Miután intézményök legújabb fejlesei az ispánválasztást a nemzeti egyetem a szebeni község képviselőivel együtt gyakorolta, s miután e tiszta szász város községének képviselője az egyetem képviselője létszámával versenyzett: így nem lehet tagadni, hogy a legfőbb ottani tisztviselő választása kizárólag a szászok kezén van még akkor is, ha valaha a királyföldi románok annyira tudnak vinni, hogy az universitásnak talán hasonló vagy éppen nagy többsége románokból álljon.

Ezt azonban kivinni a szászok régi megyei szerkezte mellett lehetetlen lett volna. Ott a politikai szervezkedéssel már eleve biztosított volt a szász felsőbbbőség; ott minden kis szász város köré egy kis széket kerekítettek a falusi környékből. E városok lakói általában szászok, vidékeik lakói nagy többségben oláhok. Tulajdonképpen a szász falu községek nem egyebek, mint a szász városi autonómia kapcsolatai, s míg a magyar s székely városok a vármegyékől külön autonóm hatóságot képezve ezekkel semmi összefüggésben nem voltak; és nem is lehettek, mert a vármegyék s székek intelligenciája meg nem tűrt volna a városi burokraták felsőbbbőségét: addig a szászok úgy fejleszték ki a városi hatóság alapján intézményeiket, hogy a falu népe teljes supremáciájuk alá került, s így történhetett az, hogy a szász földön előmenetel a hivatalviselésnél nem igen lehetett másnak, mint a hivatalnok és papok fainak. Azon románok a királyföldről és közsorsú szászok fiai, kiket ma hivatalokba jutva látunk, mind a Bach-rendszernek köszönnek előhaladásukat, mint a mely rendszer alatt a szász nemzet úgy universitását, mint választott bíróságait önként feladta volt, s általában minden hivatal a központi legfőbb kormány folyása vala.

Hogy a szász burokracia a régi szabad választás korában hogyan alapítható úgy meg magát azon terület más ajku többsége felett, holott az ottani magyar, oláh, besenyő stb. nem volt több, hanem éppen oly szabad polgár, mint a szász: azt csak az ottani román s többi nép elem miveletlenségéből lehet megmagyarázni. Ez lehetett oka, hogy ott rendre oly megyeszerkezet fejtett ki, mely szerint a városok vidékeinek választási joga csupán fictio lett.

Minden szász község egyszersmind a központi város hivatalnokai, tanácsosai által kormányoztatott, s a városi törvényszéken perelt, honnan általában az universitáshoz, néhány fontos kérdésben a kir. táblához, s ezekről a kormányzókhoz volt a felhívás.

Ezen tanácsosokat és bírókat választák a városok centumpaterei, a népek semmi befolyása nem volt azon tisztviselők választására, kik felette uralkodtak. A városi község által kizárólag választott senatorok voltak az inspectoratusokra fozszott szászok inspektorai, s ezen székek népsége csak a két főhivatal, királybíró vagy polgármester és a szék-bíró választására folytak be. De ezen választási

tási jog is úgy volt szabályozva, hogy a városi község s általában a szász elem bizonyos túlsúlyban volt. Még hazánkban is nem mindenki ismeri ezen választási rendszert. Jó tehát azt megtanulni.

A szász városok képviselője mellé meghívtattak: a községi képviselőt, és pedig nem népválasztás, hanem a falusi előjáróság választása útján, a mely előjáróságot a városi magistratus tett oda. Ezen falusi képviselőhöz a városi képviselő számából hasonló mennyiségű tag küldetett ki, elnökük levén az orator, a ki mindig városi lakos, szász volt, s kinél áll a calculus Minervae.

Ezek választák így együtt aztán a két főhivatalnokot, ezek az universitás és az országgyűlésre küldendő követeket. És miután minden szászszékben két három szász falu mindenesetre van, s miután a románokkal vagy magyarokkal vegyes falvakban a falusi előjáróság mindig szász, a mely a választókat beküldi: innen igen könnyen belátható, hogy nemcsak a tisztviselőknek mulhatlanul mindig a városiakból kellett választatni, de az universitás és országgyűlés képviselője is kizárólag a városi többség kifolyása volt, és akár mennyire vetették volna meg lábukat a falusi képviselők, már a szerkezetnél fogva teljes lehetetlen volt, hogy ők a városi szászok ellenére vagy egy tisztviselő avagy követjelölt többség útján megválasztását kivihették volna. Ez matematikai lehetetlenség volt.

Ebből önként fejtett ki, hogy például a tizenhét ezer lelket számláló Szászvárosszék, melyben talán egyetlen egy szász ajku faluközség sincsen, teljesen alá volt rendelve a 4,000 lelket számláló Szászvárosnak.

E szerint tehát a fundus román eleme, tökéletesen le volt kötve a predominal szászok által, s a korunkba ismét visszaállított szász universitás meg kétfős erőt adott a szász befolyásnak.

Nem tudjuk már mostan mi fog történni az országgyűlés kérdésével, miután a kiadott országgyűlési szabályokban a választói képesség általában a censushoz van kötve, és így valószínűleg szász földön is a követeket nem a községek küldöttjei, hanem a 8 ft. adót fizetők választandják?

Ezen kívül még igen nevezetes különbség van ezen országgyűlési szabályzatban t. i. az, hogy a városok újon nyert képviselői a szék régi szokott képviselőitől különválva kell hogy megválasztassanak; és így a városi választók, a kik magok részéről választanak, egyszersmind a városon kívül eső faluközségek választó kerületében választási joggal nem bírhatnak, a minél fogva régi döntő befolyásukat csaknem egészen elvesztendik.

Nagyon valószínű e szerint, hogy tán Beszterczét és Segesvárszéket kivéve, miut a hol a vidéki községek népe is nagyobb részt a szász, a többi szász székekben, miután a városok külön képviselőket választván, a szék községeitől külön szakadtak, a szék községek választó kerületeiben mindenütt a román elem lesz többségben, és így valószínűleg a szász földről nagy contingenszt fog küldeni az országgyűlésre a román elem, melyet a magyar megyékből csaknem szabad kézzel küldhető nagy létszámmal összevetve, a románok képviselője már is túlsúlyba lehet.

Azon új politikai felosztás, melyen petitióból láthatólag a román elem csúg, a királyföldről a régi helyzetet teljesen meg fogna változtatni, úgy a belső, mint a közös országhoz való viszony szempontjából is. E körül nézetünket később elmondandjuk; most csak annyit mondunk, hogy egy új felosztásnál kiválólag a népességi és topografiai szempontok döntenek, a közigazgatási és igazságszolgáltatási kör egyarányu kiterjesztésével, s a központ illetékes községével. A megyei intézmények alakulása a magyar érdekekre nézve, Erdély bármint új felosztása által, lényeges változtatást nem tehet, mert új felosztásnál szabálytalan alakú vármegyéket egyik vagy másik nemzetiség kedvéért nem fognak állítani, hanem mint a birtoktagosításnál úgy fognak vigyázni a megyék újabb szabályozásánál a közigazgatási s igazságszolgáltatási központra, és e központ topografiai fekvésére, s minden megyének egyarányu létszámára, mely a gremium hivatalainak költségét megérdemelve. Természetes, hogy e helyzetben a királyföldről félreeső 18 ezer népességtű Besztercevidék nem foghatalma egy törvényhatóság maradhatni, nem lehetvén kisebb törvényhatóság, mint a mely legalább két választó kerületet nem képezhet 60,000 lélekkel stb.

Im eddig is kimutattuk mekkora különbség van a szász status quo és a nemzetiség s új politikai felosztás eszméje közt, mihelyt a történelmi jogot félre dobjuk, s egy tabularasara kezdünk építeni. Azonban a királyi előterjesztvény, (habár bécsi lapok azt mondanak róla, hogy a román postulatumok kivonatja) e részben úgy intézkedik, hogy az abszolút új felosztás elméletét abból nem vehetni ki; e propositioban csak a közigazgatás tekintetében szükséges változtatások vannak említve. Kérdés azonban, hogy a vitafokozás alatt a most is könnyen felszámítható többség nézete hová áll ki. Mi most megtudnók világosan mondani azt: de eltalálják azok is, a kik ezikeinket jól megolvassák, a melyben megfogjuk különböztetni a román nézetet és a szászok e részbeni nézetét.

A királyi előterjesztvény 5-dik pontja és a román postulatum új felosztási elmélete közt a különbség lényeges, s hogy ezt megértstük, szükséges tanulmányoznunk a postulatum elméletét is. — Erről jövő cikkünkben.

A „Wanderer“ észrevételei az erdélyi választási rendszabályra.

A nevezett lap a többi közt írja: „Választási törvényt tervezni, ha ismerjük az országot, nem nehéz. Minél kevesebbet okoskodunk az igen is tulfinom „érdek-képviselőt“ fölött, s minél szabadlelvőbb a törvény, annál inkább érvényesíthetjük magukat azon elemek, melyek az ország érdekeit képviselik. Ha a választók tömegében minden érdek képviselve van, ezen érdek a választott személyek által bizonyosan elő is fog tűnni stb.

„Alkalmazkodva a természetes viszonyokhoz, úgy találhattak volna, hogy Erdélynek egy és egy harmad millióra menő adóját és pótlékait, két-harmadrészben a magyarok fizeték, s annak csak egy-harmada jön be a szászoktól és románoktól. A mi az ipart és kereskedelmet illeti, ezt a szászoknál s részben a magyar vidékeken kell keresni, míg a románok között ezen kereseti ágak alig ismeretesek. — Ha tehát, i' y értelemben hozzák be az „érdekképviselőt“ elvét, akkor a románok egészen elenyésző kisebbségben maradnak.

„Igaz, hogy a románok többségbe hozatalára nézve, elég lett volna az egy millió kétszázszázernyi lélekszámra tekinteni; de ekkor aztán a szászok igen kurtán jöttek volna ki, sőt ily esetben a 700,000 magyarhoz több szász és román is csatlakozván, ezen utóbbi kisse tánt jelentékenyebb tényezővé válnának.

„Oly módszer alkalmaztatott tehát a tulnyomólag mezei gazdászattal foglalkozó Erdélyben, hogy a nagy földbirtokossá g befolyása ellensúlyoztassék, s helyette az ipar- és kereskedelemmel bíró szász föld inkább előtérbe léphessen, egyszersmind a románok szám tekintetbeni többsége is a kívánt eredményt megszerezze. Így látjuk például, hogy Kolozsmegyében Kolozsvár városával (120,000 lakos) összesen 7 képviselőt nyert, míg Medgyesszék (40,000 lakos) már 4 követet kapott. Így nem-

csak a népes Szeben vagy Brassó hanem sok más szász város, alig 6,000 lakossal, éppen 2 képviselővel bírnak, mint a 20,000 lakosnál többet számláló Kolozsvár. (A cikk többi része, rosztalja a centralista lapok azon vitatási modorát, mely szerint ezek az új országgyűlési törvények rovására magasztalják, holott, ha a két választási mód szabadlvsége fölött kezdetik meg a vita, akkor a concurrentia csak az 1863-i és 1848-ki intézkedések felett véthetnének tetintetbe. (Hon)

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Gy. Fejérvár, máj. 14. *)

Nyiry György színtársulatának Enyedre és a Lendvayaknak haza távoztával mi is otthon vagyunk, visszaestünk hű egyhangságunkba. De mint a nap lementé után nincs azonnali és lenyugvás, hanem szelid alkonyat: úgy művészeink távoztával is visszarezeg még az esthajnal, melyet megemlítenem a napok multkor adott képeknek kiegészítésétül szükséges.

Nyiry társulata Enyedre ment ugyan, de az igazgató-pár legsajátlagos családi viszonyoknál fogva még nálunk van. Nyiry né férjét egy kis fejérvári polgárral ajándékozta meg, s míg e körülmény itt sok oekonomiai- lal nem kedvező tekintetbe kerül, addig a színtársaság Enyeden teltentül tli, melynél azonban a Nyiry né által hagyott lézagot egy pár-pár Kolozsváron szerződött tag fogja pótolni. A keresztszülőt tisztet városunk három első rangu családja végezte. E tény által is mennyi, a színművészet földlődo barátjai elleni előítélet lön letörpva! Esembe jutnak ez „előítélet“ fogalommal egy beszélyírónak a jelen családi körülményekben is színészeink részéről igazoknak tapasztalt szavai: „A színpad, a színpad! — nem tudjátok, mi büvéro van e szobán! és nem tudjátok méltányolni azokat, kik e büvéronek ellent nem állhatva, szívök vért vizik áldozatul annak oltárára! — ti már megszoktatok azt asylnak tekinten, hol minden gyarlóság menedéket talál s nem foghatjátok föl, mint képes valaki kényelmet, rangot, boldogságot elhagyni, hogy a tengődés bizonytalan kenyérén élve, talán míg a test leroskadáshoz van közel, a lélek soha nem csüggedve, küzdjön a szent elvek, magas eszmék diadaláért s győzzön vagy semmistüljön meg velök együtt!“

Politikai tájékozottságunkkal éppen úgy állunk, mint a szegény jó községsége ételekhez szokott ember a nagy ur asztalánál, nem tudván, a fölterített csemegékhez kanállal nyuljon-e vagy villával. Az erdélyi országgyűlés N.-Szebenbe fejedelmileg össze van hívva jul. 1-jére; a 75. §-ból álló ideiglenes országgyűlési alapszabályzat, s az ügyrendtartást meghatározó 79. §-s előttünk áll tanulmányozás, olvasás végett.

A testvér nemzetiségek úgy vannak meggyőződve, hogy ez országgyűlés az ő egyenes és állandó érdekekben fog léteztüni, mi nem ringathatjuk e vérmes reményben magunkat.

Alsó-Fehérből küldetni fog 6 követ. Semmi kétség, hogy a magyar birtokosság vékony hálózatainak egyidejű megosztása folytán mindenütt a román törekvések maradnak előnyben, annál inkább, mert a választó községek már is informáltak, kinek kellend majd voksát egyenesen adnia. Itt tehát minden magyar részről tükri verseny hiú és czélszerűtlen dolognak tűnik a priori fel. Ilyetén ki-látások folytán milyen politikai állást foglaljunk el: arra feleljen kinek-kinek belátása.

Udvarhelyszék, máj. 15.

Voltak nekem is szép napjaim lejárt éveimből, ha másnak igen, — voltam én is boldog egykor a láptás gyermekkor örömei közt ha más volt; és ezen szép napokat, s azokba töltött boldog örömeiket hívem vala május 10-éig hogy csak emlékekkel érhetem be még egyszer.

Igen de május 10-ke volt nekem azon szép napom egyike, milyen valaha csak lehetett: május 10-én töltöttem azon boldog örömet, melyet valaha csak élvezhettem.

És miért?!
E napon Udvarhelyszéken N. galambfal-

*) E levélből csak kis töredéket adhatunk. Szerk.

Lapunk közelebbi száma a közbeeső ünnep miatt a jövő csütörtökre jelenik meg.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ván „majális” volt a zöldben. És mintha isten is bele lett volna egyezve, akkor a fellegrö-göket is elhanyagolta az ég mezejéről, hogy a nap annál sebesebben érjen alkonyra isten szentelt széke elébe meg vinni a néhány szé-kelyfalu testvériesen tartott dícső májusi örömlümpének folyamát.

Ott voltam én is, ott láttam a szomszéd székelőfalvak mintegy ezerszámú tarkavegyű-letű népeinek minden rangkülömbőség nélküli elegyét, láttam az össze vissza rakodott tanyák telepében az áristokratikus területekről az egy-szerű falusi ételek körül társalgó othonos sim-pathiáját, láttam a meleg kézzel szorított, test-véri, és azon vendégszeretet kiömlését, mivel a székelő istentől különösen áldva van.

Volt ott vig tánc is ám, egy vékony buri, és egy czimbalmos cigány húzta rá az igazi székelő nótákat, s a hogy tánczba kevered-tünk a székelő csizmákat amugy istenigazába porozták le az ő nagyságuk krinolinjai. Nagy isten! de szép az egység és a testvéri-ség!!! és közbe-közbe kedves volt hallani a költő dallamát:

„Ezt a kerek erdőt járom én,
Ézt a barna lánykát várom én;
Ézt a barna lányka iskolá,
En vagyok a vizgatolójá.”

Természetes, hogy a bort meglehetősen men-nyiségben fogyasztottuk, melynek tüztől az át melegült egy mást váltólag közöngötték is a poharat, mindazáltal az illem és mérsék-let korlátai közt. De aztán mikor rá forgat-unk azokat a sok szép tömött székelő lánny-akat a notára, s táncz közt velek dalolhattak elhört székelő költők „Szentiványinak” ezen versét:

„Egy nap sűt le a földünkre,
Mert lennék hát különb mint te.”

meg ért valamit látni, hogy mindenki hogy lelkesedett erre.

Este 9 órakor tömegestől bementünk a faluba, megelőzőleg az illetők számos kocsik-al, a falu közt az utcán még egy pár szé-kely tánczot rá adtunk jó kedélyünkre, ezzel a nép kormbába húzódtól tánczolni kiváló-kos kirándítás, mi pedig a Sebesy család ös-féskében vig lakomát tiltunk, s azzal szét oszoltunk.

Márhogy mennyire siet a székelő az idő-vel előre, a midőn most már ezen nemzet is majális kezdett tartani, míg eddig csakis a főbb városok birtak ezen előnyvel, ebből ki tetszik.

Mihál Antal.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hírszerint Kolozsmegye administ-ra-ál Boér Ferencz ur van kinevezve, a ki a követválasztás kérdésében a megyebi-zottmányt a jövő szederára május 27-re hí-ván össze; azt is halljuk, hogy Udvarhelyszék bizottmánya e hó 23-ra volna összehiva.

— Az erdélyi korlátnokság alelnökül

vagy is” alkanczcellarul b. Reichenstein szász hazánkfia, és udvari tanácsos nevezetett ki, gróf Nádasdy ő nmlga pedig tíz napra Ba-denbe ment.

— Jókai Mór és gr. Zichy sajtó pöre folytán kimondott a félre szóló fogságút-tetése ő Felsége által kegyelmileg egy hó-napra szállítottat le. E szerint Jókai néhány nap mulva szabad lesz. Fogságában — a mint a lapok írják — ildomosan bántak vele. Mindennap délelőtt s délután szabadon látogathattak meg őt. Fogságában tetszése szerint írhatott, s irodalmi munkásságát s összeköt-tetéseit folytathatta; ki is sétálhatott mindig egy katonatárs kíséretében.

— A mint halljuk, a királyi előterjesztvé-nyek törvény alakjában terjesztetnek a tarto-mányi gyűlés elébe, s e czélból a gubernium van megbizva némely törvény-proiectumok szerkesztésére. A napokban volt e kérdésben a kormányzónak teljes ülése s bizottmány nevezetett volna ki az illető projectumok szerkesztésére.

— Lapok azon hirt hozták, hogy Gosdu Manó, mint kolozsmegyei követjelölt fogna fellépni, s itt a románok részére illő birtok-ról gondoskodnának. Ugy veszszük észre, hogy e hír nem valósul.

— A végleges kárpótlások érdekében ki-vántató bejelentések megtétele határidejét a főkormányzók folyó hó 17-éről augusztus 1-ig hosszabbította meg.

— A pénzügyigazgatóság hirdményt bo-esztott ki, mely szerint oly helységeknek, melyek a dohánytermelésre jogosított helységek sorába fel nem vétettek, kivételes engedélyek többé nem fognak adni, tehát a czélba vett egyes előkészítésekkel szűnjenek meg.

— Zavargás Galicziában. Krakó-ban egy hét előtt az őrjárat három székűt húszat kísért végig a városon. A Klepercz-városrészben a nép megtámadta az őrjáratot s kövel hajigálni kezdte. Erre a csapat tül-zelni kezdett — úgy oszlott szét a tömeg. (Pr.)

— Ezermester. Pozsonban — írja a „Sürgöny” — egy rézműves négy havi fáradságos fejtörés után egy botot talált fel, mely következő tárgyakat tartalmaz: gyufát, pe-csétnyomót, 6 iv írőpapirost, 1 gyertyatartót, 2 gyertyát, 1 kését, 1 írót, továbbá tintát, porzót, tollat, pecsétviaszt. Jó vándorbotnak is, és védelemre se utolsó eszköz. Egy el-ménz ezt teszi hozzá: van e botban még egy tábori ágy, öltözköztűró, ruhazsekrény, thea-főző, 1 takaréktűzhely, 5 napra elegendő, 1 kézikönyvtár, 2 játék kártya és vonatsoví-ágyu. Végre egy titkos fiókjában utasok szá-mára egy Rothschild által már fix und fertig elfogadott váltó.

— Széphalom. A „Felvidék”-ben Ma-tolay Victor hosszabb cikket ír a három év előtt tartott évszázad Kazinczy-ünnepéről, az azzal összefüggésben levő alapítványok miben létéről, de kivált a széphalmi lakról, mely fél év előtt lerontatták s csak két szobát hagy-

tak meg belőle, Kazinczy Ferencz dolgozó és hálósobáját. Az épület lebontása azért történt mert új tető kellett rá, a rozstart falak nem bírták volna azt megtartani. A régi ház hely-be Ybl terve szerint új fog emeltetni, melybe a két meghagyott szoba is be lesz foglalva.

— A magyar királyi helytartótanács a nép-nevelés emelésére minden megyei s városi hatósághoz oly értelmű rendeletet bocsátott ki, hogy a hol csak lehet a jegyzői hivatal a ta-nítótól elkülönítessék, továbbá, hogy ott, hol segédtanítók szükségeltetnek, szerveztessenek; ez is megtörténvén, az iskolák szorgalmas látogatása eszközöltesék, nemkülönben az is-métlő ugynevezett vasárnapi tanodák látoga-tása minden módon, még büntetés által is szor-galmaztassák.

— Tulságos „rend.” A „M. S.” írja: A városi néptánczalkalmával egy ör-állókatonája egy jegynélküli beszélni akaró szegény kis gyermeket leszurta. A gyermek azonnal halva maradt, s hullája azonnal nagy néptömeg kíséretében és ingerült méltatlankodás mellett a Rókusz-kórházba vitetett.

— Azon baleset, mely nagyemlékű Széchenyi reményteljes fiát Belát érte, kö-reinkben is nagy szenatit idézett elő. A sze-recesétlenség körülményei még mindig általá-nos beszéd tárgyat képezik. Vidéki olvasóink részvéte kétségkívül csatlakozni fog a miénk-bez. A fiatal gróf — a most már kitisztított adatok szerint — a pesti néptáncz alkalmával a városligetben sebes fordulókor, könnyű amerikai kocsijának egyik kerekére valami czö-lőpéz tütődvén, s összetörvén, a kocsiból egész testével kifordult s egy épp akkor arra hajtó omnibusnak kerekéhez tütődvén fejével, tetemes sérülés következtében eszméletét vesz-tette. Azonban egy nyári lakba vitetett, hol azonnal orvosi segélytől gyorsan lön gondos-kodva. A szép reményű hazafi élete — újabb tudósítások szerint — többé nincs veszélyben.

— Vasuti forgalom. A magyarhoni szállítótársaságok kimutatásaiából kivihető, mi-szerint az idei forgalom tetemesen gyöngébb a tavainál. A déli vasutársaság jövedelme a f. év első három havában 5,997,387 frt, míg tavai ugyanezen időszakban 7,121,375 frtot tett; a pécs-mohácsi vasut jan. 1. april 7-éig 10,086 frtot, tavai 13,981 frtot jövedelmezett; a tiszai vasut apr. végeig 686,420, tavai 844,303 frtot vett be. Az államvasutnál is mintegy 649,939 frtot tesz a különbség, mely főképpen a délkeleti, és újszónyi vonalra esik; csak a dunagőzhajózási társulat jövedelme tetemesebb 211,926 frttal, mi szigorúan véve szintén hiánynak vehető, mivel tavai máj. 1., az idén pedig már jan. 1. kezdte meg a tár-sulat a hajózást.

— Kodkóczon gróf Csáky Kálmán kas-télyában és Sváb Imre ur tótfalvi és béla-városi lakásán zsendárok egy járásbeli szolga-bíróval házmotóztást tartottak; de semmi gya-nus tárgyat nem találtak.

— A „Koszoru” elmaradt számaint tegnap megkaptuk, sajnáljuk, hogy a „Pesti Napló” cserepéldánya május 4-dike óta nem jön.

— Roskóvanyi Ágoston nyitrai püspök ő méltósága a nyitrai főgymnasium javára, mely alapítvány miatt megszűnendő vala, 50,000 forint tett le a székeskáptalan kezébe örökálapítványul.

— A „Gerichtshalle” a lajthántuli jogéleti viszonyokra vonatkozólag egy esetet hoz fel, a hol egy 4 frt 37 krnyi követelés iránti keresetnél a perköltség a sok „Stempel und Gebühr”-rel 18 frt 30-ra ment, még mi-előtt ítéletre került volna. Az ítélettel még mintegy 12 frttal növekedett volna az illeték. A „G. H.” részletesen közli az egyes költség-pontokat.

— Az egyenes adóbani hátralék a birodalomban a „Presse” szerint igen jelen-tékeny. Az 1862 ik év utolsó negyedének vé-gével az előbbi évekről a hátralékadó 4,246,049 frtot tett, míg a folyó hátralék 10,330,792 frt, összesen 14,576,841. Ez összegnek az em-lített évnegyed óta lényegesen szaporodtak és pedig a múlt évekről hátralék mintegy 8,346,798 frt; a folyó 12,684,188 frt. Összea hátralék 21,131,486 frt.

— A „Bihar” írja: Megyénk különböző vidékeiről panaszok érkeznek, melyek szerint a példátlan szárazság gazdáinkat legkomolyabb aggodalomba ejti. A tavasz elején sem volt esők, de legalább remélni lehetett, hogy az idő kedvező fordulatnál helyrehozza a természet mulasztásait. Most már sok helyen e remény is elenyészett, minthogy a legelőkön a fű még csirájában is kiszáradt, s így esőzés mellett sem lehet kilátás arra, hogy az idén ily helye-ken szénatermés legyen. A buza-termes is roz-sz lábon áll. Több gazda már marháival etette le a vetést. Tudunk esetet, hogy a szegény föld-míves mező és takarmány hiányában házának szalma fedelét bontotta szét, s szarvasmarhát azzal eteti ily körülmények közt nem lehet csodálni, ha megyénkben az állattenyésztés a legkétségbeesettebb helyzetbe jutott. Különösen a birkától szeretnénk gazdáink szabadulni, s volt példa, hogy darabját egy forintért, sőt (nem tréfál!) 50 krért is kínálták; de nem volt a ki megvegye. Ehez járul még, hogy sokan mult évi termésüket sem tudják eladni, s így a pénzhez jutásnak minden útja el van zárva. Szóval, a szó legszorosabb értelmében nehéz idöket élünk.

Nemzeti színház. Csütörtök, máj. 14.

„10,000 forint vagy a szerelmes lakatosok.” Népszimul 3 szakaszban. Irtá Szigligeti, ze-néjét Bognár Ignác. Meglehetősen jó előadás, kevés közönség.

Szombat, máj. 16. Gyulai Ferencz Javára: „A velencei kalmár” színjáték 4 felv. Sha-kespeare után ford. Lukács Lajos. Classikus mű, közkedvességi színész jutalmául, s mégis

— Vizsgálja meg nagysád jól e képeket, látni fogja, hogy nagy részök két példányban van előállítva. Hozzon ítéletet, melyik példány metszete finomabb?

Izidora kijelölte, a melyeket jobbaknak itél. — Ah nagysád véleménye nekem kedves. Ha Spott barátom hallaná, szokott indulatos-sága erőt venne rajta.

— Spott — szolt megrettenve Izidora — ismeri ön Spottot?

— Oh bizonynyal. Ő a gárdánál szolgált, később sokat mulatott nálam e kastélyban. Ama képek vignekte-jeit mi készítettük és ver-senyeztünk egymással az aczélmetszésben, ő soha sem hitte, hogy az én metszeteim töké-lyesbék, s lám nagysád is az én készítmé-nyeimnek adta a koszorut. De miért halvá-nyult ugy el, miért remeg nagysád?

— Ön Spottot barátjának nevezte? Tudja, ki azon férfiú?

— Oh igen, tudom, hogy nagysádot tanítá rajzra és zongorára. Híremmel ment oda, igen jó barátom. Sokan azt mondják: hasonlítunk is egymáshoz.

— De tudja ön, hogy az, kit barátjának nevez, az aczélmetszést oly tökélyre vitte, hogy ez által igen sötét bűnbe keveredett?

— Igen, monda, hogy bankjegy készítés-sel volt vádolva, de ártatlanul. Bizonyos Völ-gyi és Freck útzék e rút bűnt, az ő tudta nélkül. Ők fogva vannak, de mit sem vallot-tak Spott bűnrészességéről. Magam sem hi-szem. Sokszor elkarboztatja a bir az ártatlan-t. Lám engem is egykor gyilkossággal vádoltak. Kíttant ártatlanságom, s a közvélemény igaz-talansága!

— Miért menekült tehát Spott, miért veszté nyomát, ha ártatlan? — szolt Izidora.

— Mindig előnyösebb szabadon lenni, mint börtönben s kivált, ha ártatlanok vagyunk, ki kárpótól feloldoztatásunk után csak egy na-pot is, melyet a rablánczon szenvedünk? Spott igen helyesen tette, hogy megszökött és én, mint barátja, örömet nyujtok neki menede-ket. Ő különben elég szerencsétlen. Az egy-

korában, és kinek egykor meg is ígertem lá-togatásomat. Nem lesz előtte is kellemetlen egy pár napot ott töltötten gyönyörű régi kastély, pompás kerttel a Tisza partján.

— És e kastély most a tábornokné tulaj-dona?

— Nem! Honti Dániel valamelyik fiáé?

— Ah talán a Kázméré? tán itt fog lakni a kedves Ody Aranka? Mint kívánom látni e kastélyt?

— Vajha ne kellene látnod! — gondola szomornan gróf Hallayné.

— Te oly sapadt vagy kedves néném, ta-lán a kocsis ráz? Lassabban kellene hajtatni.

— Valóban rosszul vagyok. De csak ha-ladjunk. Hontvárott talán kipihenhetem ma-gamat.

Elérték végre a hontvári kastélyhoz, mely-et olvasóink rövid leírásunk után már is-me-rnek. — Midőn behajtottak, az istálló előtti téren egyenruhás cselédség volt látható, körül állva egy karélt, melyen belül a lovász egy pom-pás arabs ment kordáztattott. A futtatást egy magas szőke férfiú szemlélt, ki fekete frakkba, pantalonba, fejér mellénybe, fénymázos ezi-pőbe volt öltözve s csak fővege mutatott há-ziaságot, mely nagy kék bojtos török fez vala.

Az uri férfiú az érkezék elébe sietett, kik egy perczben megütközve pillantának isme-rőnek tetsző vonásaira.

— Mily különös emlékezet — szolt a fér-fiú. Gróf Hallayné van szerencsém tisztelni, és oknokahgát? Ha ez elfeledhetlen arcok! Csaknem hat év előtt volt szerencsém nagy-ságotkat futó ag látni Pesten! és im, mily jó emlékezetem van. Én Honti Emil vagyok.

Izidora megrázkodott e névre, egyszersmind különös zavarral sugá néjének: „E hang, e tekintet? valóban láttuk őt?”

— Nagynéném, ki igen gyakran emlegette nagysádot, rendkívül fog örüdeni e véletlen szerencsének — szolt a gróf, mialatt a höl-gyeket a kocsiból lesegíté.

Fölmentek a kastély gazdag termeibe, s

nem sokára a tábornokné fogadta őket feltűnő öröm- és megkülönböztetéssel. Élénk beszélge-tésbe vegyült a két nő, fiatal életük emlékeit idézve vissza; mialatt a gróf Izidorát foglalta el, magyarázatván neki azon művészi olaj-képek eredetét, történetét, melyek a terem fa-lait díszíték, s a leghírhedtebb európai mű-vészek ecsetje alul kerültek ki.

Izidora nagyon keveset figyelt a gróf elő-adására, s maga gróf Hallayné is rendkívül szorakozott volt. Mind két vendég figyelme a gróf lénye által volt leigézve, különösen Izid-ora egy kibeszélhetlen kabulat hatását érezte. A férfiú hangja, ki vele beszélt, egy lényre emlékezteté őt, ki előtte oly talányos volt, s utoljára mint hamis bankjegykészítő oly sötétté vált. A gróf hangja, mozdulatai s sötét villogó tekintete rendkívül hasonlított Spott-hoz, még a himlőfoltok is láthatók valának arczán, és ez még sem volt Spott. Szeme nem vala kancsal, vállapoczkája nem domborult ki, termete egyenes, szabályos, arca inkább ke-lemes vala; azon rút rőt szakál, mely Spottot oly rémalakká változtatta, a grófnál hiányzott, ő szakállát nem viselt. Egészen más lény volt ez, és mégis szava, mozdulata, tekintete ama sötét lényével hasonlatos. Hideg borzongást érte e hölgy, valahányszor e lény hozzája közelebb vonult. Eszébe jutottak e grófról ke-ringő hírek, az atyagyilkossági vád és ugy-tetszett előtte, hogy ez ódon sötét kastély fé-nyes és csillogó kincseivel egy ördögi tanya, hová a jámbor lelkeket sirének csábítják a végett, hogy végre a rossz doemonok hatal-mába kerítsék.

— Nem nézzük rendre a termeket? bol-dogult bátyám pompás kép- és fegyvergyű-jteményt hagyott hátra, megérdemlik a meg-tekinést! — szolt a tábornokné.

Gróf Hallayné örömmel fogadta az aján-latot, s megindultak a gazdag termek szem-léltetére.

— Mily gazdag tájképgyűjtemény ez — szolt Izidora egyik teremben, melynek mind a négy fala aczélmetszetű tájképekkel volt rakva.

TÁRCZA.

AZ

ÚSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Terveim meg nem menthettek, vezé-setek tehát életem irtozatos doemonai! monda magában s az előkészületekhez látott, érte-sítve Izidorát, hogy néhány nap mulva indul-niok kell a budai fűrdőre, melynek igénybe-vételét egészségi helyzete mulbatlanul megki-vánja.

Izidorát a falusi magány, atyja szomorú halálának élénk és fájó emlékezete, és a Gá-bortól távollét egészségeben s kedélyében annyira megrongálák és leverték, hogy egy ily kirándulásnak maga is csak örvendhetett, és így minden ellentmondás nélkül végezte uti készülődéseit.

Nem is képzelte a szegény gyermek, hogy ez utazás élte legborzasztóbb eseményeinek korszakát egészítend ki.

Néhány napi előkészüldés után junius hó elején utra kelének.

Nem foglalkozunk az utazás részleteinek leírásával, csak annyit kell megemlítenünk, hogy midőn Nagy-Váradon tul haladtak, gróf Hallayné gyakrabban kezdett panaszkodni de-rék- és hátfájalmairól, a kocsisát mind ki-állhatatlanabbnak nyitvánitá; vette számba e vi-dekeken lakó ismerőit, kiknél utja terhes fá-radságát néhány napi kinyugvás által kiéptülni óhajtaná; de ez ismerősök egyike Pesten, má-sika Bécsben, a harmadika Párisban, negye-dike isten tudja hol vala.

— Ah de mit tünődök — szolt végre, mint egy szerencsés üdletre jutva a grófnő — hisz Szolnok közelében fekszik a gróf Hontiak hontvári kastélya, és ott lakik most gr. Honti Dániel testvére az özvegy Schwechat tábor-nokné, ki igen kedves barátom volt fiatal

kevés közönség. A természet szinpadá, estéli séták stb. másfelé vonják a különben színészpartoló közönséget.

Vasárnap, máj. 17. „Szokott színész és katona.“ népszínmű dalokkal 3 szakaszban. Irta Haray Victor. Kévs közönség.

Hétfő, május 18. Jótékony eladásul a kolozsvári nemzeti színház javára. „A család öröme.“ Legújabb vigj. 3 felvonásban. Írták Bourgeois-Anicet és Decourcelle, ford. Feleki Miklós. Ezt követte: „Az elizondói leány“ vig operette 1 felv. Írták Battu és Moineux, ford. Csepregi, zenéjét szerző Offenbach. Nagyon jó előadás vala mind a kettő; különösen Mátrai Mari ez esti játéka eddigi szerepléseinek koránálján tekinthető. Közönség kevés számmal.

Kedd, máj. 19. „Cizmadia mint kisérlet“ népszínmű énekekkel 3 felv. Irta Szigeti József, zenéjét Bogárné Ignác. Sas Istvánt, Gyulai Ferencz egyik bravúr-szerepét ez uttal Albisi vitte s dícséretesen, de a mestert nem érve utol. Az a mind végig tempóra ki-mért beszéd, lépés, arczjáték s egyéb tagjartatás, mihez szokva valánk, ez uttal csak györeyen vala felalatható. Zsuzsi szerepében Szabó Pepi, mint mindig, ma is kedves jelenség volt, úgy szintén Komáromi is Miska szerepében, ki a mesterét mintaképül vett s azt mindenben bálványzó s sok eredetiséggel utánzó inast kitünően adja. Kévs közönség.

Nyitltér.

Mező-Szent-György, május 16.

Egy rajtam történt balsors, melynek következménye egy reám nehezülő nagy követeles s ebből eredhetők per, ösztönöz a nyilvánosság elé lépem annak bemutatására, hogy az áruforgalom felületes, vagy hibás hivatalos feljegyzése mekkora károsodásba és vagyon kockázatba ejti a vásárokat és eladókat.

Alóli, novalyi Ajtai György úrrol megvársoltam egy néhány száz véka törökbuzaát még az elmúlt őszön, oly kötelezettséggel, hogy annak árát fizetem (levonva a vitelbért) az idei áprilisi kolozsvári piaci ár értékét. Köztudomású és kétségsbe nem vonható tény azonban, hogy ápril hóbán a kolozsvári piacon a törökbuza ár vékájá minden héti vásáron 60 krtól 66-ig volt, ambar a mint láthatni úgy a hivatalos bejegyzésekben, mint az ezeken közöltetni szokott hírlapi közlésekben a törökbuza vékájá ápril hóbán mindig 70 krra volt bejegyezve.

És mi történik? mindamellett, hogy egész e hóbán a hivatalos bejegyzés szerint, a mint a lapokból láthatni s a hivatalos kimutatásban is megneztém, a törökbuza ára vékájá 70 krtól nem tetett magasabbra, ápril 23-án, midőn én és Ajtai ur is benn valánk s mindketten láthatuk, hogy a piacon a törökbuza vékájá reggel 65, dél felé 60 krron kelt, a mit az alább közlendő hiteles bizonyítványok is igazolnak, nagy megdöbbenésemre és bámulásomra úgy a lapok, mint a hivatalos ki-

mutatásokból látom, hogy a törökbuza vékájának ára e napról 85 krra, ausztriai mérő 1 fnt 70 krra tetetett. Ez rá nézve azon süjtő következtetést szült, miszerint Ajtai ur rajtam ezen hivatalosan kitett árt követeli és így vékájá után 20—25 krral többet, mint a valódi piaci ár volt akkor, a mi nekem, ha az igazság, törvény- és ítélőbírók igazságába nem bízom, egy érezhető kárt okozna. Hogy pedig a piaci ár nem 85, hanem 60—66 krron volt ápril 23-án, arról hiteles és a városi törvényszék által 3681 és 3682 számok alatt hitelesített bizonyítványok kezemen vannak, melyek bár kinek megmutathatók. Egyik bizonyítvánnyal Fenő Lajos úrrol Zsigmond Elek ur ügyvivőjétől és szeszgyár igazgatójától, Fekete István, Biasini Domokos urak tanúsága és Zsigmond Elek ur látomása mellett, melyben bizonyítatik, hogy Zsigmond Elek ur szeszgyára részére a törökbuza ápril hóbán mindég 64, 65 és 66 krron a piacról vásároltatott.

Másik bizonyítvány Hersch Fischer szeszgyárnok és biztos Rosenfeld József uraktól, melyben bizonyítatik, hogy ápril hóbán 65 és 66 krtól magasabb ára a törökbuzaának nem volt, sőt még 60 krra is alászállott, s ugyancsak ápril 23-án a bonchidai uradalom részéről bonchidai ref. lelkész Varga ur eladott egy néhány száz véka törökbuzaát a piacon, kolozsvári kereskedő Nevelits urnak 60 krron vékáját, tehát ez egy más tény, hogy e napon 85 krron vékájá nem kelhetett.

Közlöm ezeket a szerződések figyelemzetése végett, magam részemről bizván az igazságban és törvényben, a mely ilyenemű hivatalos tollhibákért egyesek romlását és károsodását meg nem engedheti.

Simon Lajos,
m.-sz.-györgyi birtokos.

POLITIKAI HIREK.

Angolország, máj. 17. Az értekezlet kérdése a lengyel ügyben, úgy látszik, sok nehezégre talál. A mint a „Köln. Ztg.“-nak írják, Palmerston lord az ide vonatkozó francia javaslatot meglehetősen kedvezően fogadta; azonban a helyett, hogy egyszerűen bele egyezett volna, azt az indítványt tette Párisban, hogy Oroszország és a felkelők között fegyverszünetet kellene létrehozni. Ez indítvány indokát a levelező abban találja, hogy az angol kormányfőriak előtt Franciaország gyanuban áll, hogy az értekezlet létrejövetelénél nincsen őszi komoly szándékában, s csak időt akar nyerni az e feletti alkudozással. Azonban némileg a fegyverszünetet tárgyzó indítvány is vissza lön véve, miután átlátták, hogy az utóbbiak is csak Oroszországnak szolgálna előnyére. Ausztria is nagyon bizalmatlanul viseli magát s csak aztán akar nyilatkozni, ha egyszer Anglia már beleegyezést adta, Párisban, mindezek dacára háborúról beszélnek, s azt hiszik, hogy a választások után

a császár újból erélyesebb magatartást fog venni Oroszország irányában.

Ugyanazon lap levelezője jellemzően írja le a Napoleon császár és Palmerston lord között folyó szokott levelezés módját, a fontosabb világkérdések felett. Azt alig hihetjük, hogy két ilyen földi nagyság legbizalmasabb érintkezésük kulcsát a hírlapok levelezőinek kezébe adják; azonban már az magában is érdekes, hogy mit tart a világ felőlük. Az Angol- és Franciaország között minden barátságos viszony dacára — így ír a nevezett lap levelezője — Palmerston lord minden kinalkozó alkalmat megragad, hogy Róma megszállása miatti boszankodását kifejezhesse. Ezek az ismételt támadások annál inkább figyelmet keltenek, mert a jelen pillanatban senki sem tudja voltaképeni közvetlen céljukat megmagyarázni. Mert különben Palmerston a legeslegjobb lábon áll Napoleon császárral, s magán levelezésük a lengyellgy felett, a legújabb időben rendkívül élénk kelt. Ez a magán levelezés még eddig avagy csak távolról sem volt érzécs; pedig valósággal létező, s a legfontosabb mozzanatok egyikét képezi az utóbbi évtized politikai eseményeinek. Csak nagyon fontos kérdések alkalmával szokták gyakorlatba venni s természet szerint ismét félretenni. A levelezés módja a következő: Palmerston lord ír egy Párisban élő gentlemannek (a diplomácia igen jól ismeri, levelező azonban inkább nem nevezi meg), s eladja neki, hogy miképpen gondolkodik ő a lengyel kérdésről, vagy jobban mondva, miképpen akarja, hogy a császár higgye, hogy ő (Palmerston) gondolkodik. A meg nem nevezett gentleman személyesen tudósítja a császárt a írat tartalmáról, mire a császár írásban vagy szóval tudatja, hogy mi az észrevétele rá. Erről az ugynevezett magán levelezésről a királyné, a külügyminiszter, s a tárgy sürgősségéhez képest a minisztérium is értesülni szokott. A cél benne egyszerűen az, hogy véleményeket gyorsabban és közvetlenebbül cseréljék ki, mint a szabályszerű diplomatiai uton követek által történhetné. Ezenkívül az az előnye is van, hogy a két magas és legmagasabb állású levelező mindaddig, a míg egy felelős hivatali körön kívülálló magán egyéniséget használhatnak közvetlenül, mellőzhetik azt a roppant sok unalmas és értelemzavaró teketóriát. Nem szükséges mondani, hogy e levelezés útkaiba a két állam követői is be vannak avatva.

Németország. Berlin, máj. 18. A képviselőház mai ülésében Haverbeck indítványozta, hogy a ház mondja ki, hogy a hadügyminiszterrel való összehitkezés tárgyában kelt határozathoz nem találja szükségesnek semmit hozzáadni. Ez indítványt csaknem egyhangúlag elfogadták. Forkenbeck indítványozta, hogy a katonakérdést halaszták el a napi rendről, a míg a miniszter, teljesítve alkotmány szerinti kötelességét, a ház tanácskozásában részt veszen; legközelebb pedig a felirati javasla-

tot tllzzék ki napi rendre. Simson az indítvány ellen szökött: A háznak, ugymond, a miniszterek nélkül is teljesíteni kell kötelességét; a felirati javaslat senkire nézve sem fog semmi újat tartalmazni. Gneist a Forkenbeck indítványa mellett, Lette ellene nyilatkozott. Simson indítványozta, hogy a ház, nem zavartatva magát a miniszterium átirata által, folytassa tanácskozásait s lássa el az ország ügyeit. Loewe azt az észrevételt teszi, hogy Simson indítványából a látszik, mintha nem akarnák látni azt, a mit minden ember lát; a feliratlak nem kell utolsó tárgynak lenni. Még több szökött az indítvány mellett és ellene. Végül szavazásra kerül a dolog, Simson indítványát (mellette szavaztak az ő szabad elvétel, a katolikusok és a conservatívek) a többség elvetette, a Forkenbeckét pedig elfogadta. Niegolewski poseni képviselő panasza, elfogatása miatt, az ülés kezdetén az igazságügyi választmányhoz lön utasítva.

A porosz-lengyel területéről írják: Itt nálunk a legnagyobb területek, fáradságosabb és terjedelmesebb nyomozás van folyamatosan, állított felségárlók ellen. A pert Berlinben fogják tárgyalni. Jól értesülhetett részről azt beszélik, hogy a lefoglalt iratokból nehezen fogják bebizonyíthatni, hogy tervben lett volna Porosz-Lengyelországnak is fellázítása. Azonban némely házmotózas alkalmával talált levelekben és felhívásokban csakugyan van szó, habár inkább csak elméldőleg, egész Lengyelországnak, Danzigot is beleértve, szükséges helyreállításáról. De ha szinte elesnek is a felségárlási vád, fenmarad a másik, hogy t. i. egy állam biztonságát, a mely iránt Poroszország, cartell-szerződéseknek fogva, épp oly kötelezettséget vállalt, mint bármely német szövetségi állam irányában, — porosz alattvalók fenyegették. Az elfogatások, a nyomozó bizottság rendeletére folyó tartanak, s már több eset van, hogy egyszer elbocsátottakat ismét befognak. A poseni főállamügyész rendkívül élénk távirai közlésekkel folytat a nagyhercegség minden hatóságával.

Orosz- és Lengyelország. A lengyel esatattérrel jövő tudósításokból sem a felkelés egyhamar történhet elnyomásának lehetősége, sem a harcfelek bekére hajlása legkisebbé sem tűnik ki. Valószínű, hogy Podoliában, Ukrajnában és Kiewben is folyó nagyob kiterjedést nyer a felkelés. Varsóban az orosz hatóság rendkívül óvó rendszabályokhoz nyúl; attól tartván, hogy a felkelők a lengyel főváros elfoglalását tervelik. A város különböző pontjain, hidaknál, keresztutaknál ágyúk, néhol egész telepek vannak kiszegve; a Visztulán ágyúnaszádok. A várost és környékét kozák csapatok cirikálják, a vár környékén és a kertekben fegyverek után ásának; a Visztula hídjára egy egész ágyutelep van irányozva; a lakosságot különféle hírekkel rémítgetik. stb.

Egyik múlt számunkban közölve volt, hogy a forradalmi kormány mily tartalmú kiáltványt

kor esinos férfi nyomorék, rút és kancsal lett a himlő miatt. De ő nagyságot nagyra-beesülti, a hölgyek eszményének tartja s biztosított engem, hogy keze által igen boldog lehetnek.

— Ah gróf ur! Ugy hiszem...

— En őszinte vagyok — szakítja meg a gróf — s nem csinálók titkot a dologból. Nagysádat mint gyermeket láttam egykor Pesten, és nekem igen megtetszett. En utasítam Spottot atyjához, hogy a rajzban s zenében képezze nagysádat, melyek nekem is kedvencz időtöltéseim. Láthatja édes Izidora, régóta gondom van kedvedre.

— Spott ur...! ön Spott...! ah... gróf Honti...

— Mi az, mi lett Izidorám — szökött gróf Hallayné, a terem másik oldaláról látva unokácsoscsét egy karszékre szédülten alárogyni.

— Semmi kedves nénem! elsédültek, de már jobban érzem magam. Így szökött Izidora élesen vizsgálta gróf Hontit, ki a lehetőleg nyílt tekintettel szemlélt egy tájképet. Megint nem! — mormogá magában Izidora — de az a bizalmas megszólítás, az az ismert sovár szenvedélyes tekintet! Ez ember örülte tesz!

A nap lehaladt, az estszürkület homálya terült a láthatárra. Gróf Honti Emil rövid sétára kérte föl a kis társaságot a parkba. A séta kellemes volt, az ösvények, melyeken áthaladtak, színes lámpákkal voltak kivilágítva s a gróf nagy figyelmét, s vendégeinek nagy megkülönböztetését tolmácsolák. Legkellemesebb jelenség volt a Tisza partján egy sűrű lámpasor, melynek fénye a folyó bájjaiban megtörve millió sugárt lövelt vissza s bájoló fény-özönt árasztott szét.

De Izidora a vagyon, fény és pompa ezen jelenségeit nem élvezte, egész lényé folytonos izgatottságban volt, miután a tábornoknál a grófnővel levél elfogalva, a gróf folyvást vele időzött, s némi szemtelenséggel beszélt Izidoráról aképp, mint e kastély és kert jövő urnőjéről. A hölgyet végtelenül ingerltek ezen vonatkozások, mint a melyek nehezen talál-

nak össze kivált a székegy családias erények felfogásával. Gróf Honti nem nagyon vette számba a hölgy idillies felfogását, s egészen feszeltlenül beszélt a nagylégi szokásokról, az érdekházasságokról, s az aristocratia hatalmának roppant ellensége gyanánt mutatta fel a szivviszonyokat, az ábrándos szerelem azon örvöngéseit, melyek az egyénekek gyakran saját és utódaik sorsát tönkre tetetik.

— A fejedelem meg kéri a nőt a nélkül, hogy látta volna, az uradalmak urai színtoly dynasták saját birtokuk felett, őket összekötetéseikben a családi érdekek magasb céljai vezérlik.

— Üdvözlöm kell a gróf felfogását — szökött némi guynyal Izidora — kérdésen felül hiszem, hogy e fényes kastély dynastája, kinek birtoka egy kis német hercegséggel fölér, legalább is egy hasonló hercegséget találhat méltóan arra, hogy urnőjével érdekházasságra gondoljon.

— Nem kedves Izidora, az érdekek nem csak a birtokok határozódnak, nem csak a vagyonok kell olykor a társítás által fölfrissíteni, vannak fizikai és szellemi érdekek, melyekre a jól vezérelt családoknak figyelniük kell; az angol aristocratában éppen most merült fel azon terv, hogy e rend sátnyulását, távol vad és erőteljes népek tisztá véreinek beoltása által felfrissítsék. A Honti családnak vagyona elég van; de nagy társadalmi hibájuk, hogy nem tudnak tánczolni, úgy hiszem lépünk nehez vagy tudunk rossz, vagy érdekeink hiányoznak erre; atyáink nem ügyeltek, hogy házasságuk által e tulajdönt beoltsák.

— Kérdésen kívül tehát a grófia nézve legészterűbb lesz valamelyik tánczosnét megszerezni.

— Azoknál, ha az izmok szép tulajdonai nem hiányoznak, de hiányzik az erkölcs. A családi tekintély fenntartására a nők erkölcsi értéke mulhatatlanul beszámítandó. A Honti nemzetség három század óta a rónaságot lakja, s ily lakókkal házassodot össze; én nőmül bérezi lakót kerestem, kinek lépte könnyű,

mint a zergéjé, lépe kisdéd, tüdője ép. Mondá Spott, hogy nagysád öt-hat teljes adagio ütényt ki áll egy szuszban, sőt felkérésem folytán e képességet éppen fejleszté is. Részemről tökéletesen meggyőződtem arról, hogy énsem csak egyetlen egy lény boldogíthat. És e lényt birnom is kell. Igen makacs vagy föltéteimben.

Képzeltetjük, hogyan hatott e sajátos modoru társalgás az elkényeztet, bülszke és kedvesét mélyen szerető Izidorára; és így éppen nem bámulbatunk, ha folyvást tartó izgatottsága miatt csakhamar főfájásról kelle panaszkodnia.

— Megártott az esti lég.

Behaladtak a dús termekbe, de a nehéz lég együtt haladt be oda, Izidorának minden idegét kiozta a gróf minden szava, minden mozzanata; oly konfidensnek találta bánásmódját, és oly sértőnek, habár a gróf elég utánjáró és udvarias vala. Az udvariasság maga is sérté a hölgyet; mind úgy rémlelt előtte mintha Spott udvariaskodnék széptevőképp körülte, ki csak zongoramestere, és széptevése őt sérti, alázza és compromittálja.

Kedélye, eszméi, gondolatai annyira fel voltak zavarva a fiatal hölgynek, miképp ő alig bírta valami öntudattal mind arról, a mik körülte történek. Lázás álom gyanánt tűnt fel az egész előtte, de alig várta, hogy e győtrő helyzetnek vége szakadjon.

De ha gróf Hallaynéra fordítjuk figyelmünket, őt is igen izgatott állapotban találjuk, ő maga is egy doemoni hatalom nyomása alatt érzé magát, melyből vágyott bár néhány órára menekülni, hogy szabadabb lélekzetet vehessen. A mint a vacsorán átestek, mindjárt is kezdett az utazás miatti kimerültségről panaszkodni, s ezen türelly alatt Izidorával együtt nemsokára kijelölt hálósobájukba távoztak.

Későre szenderültek el, de álomuk nem volt zajtalan.

Rövid szender után Izidora sikoltva ugrott fel ágyából oly gyorsan s úgy megröppenve,

hogy éppen a háló terem közepén lelé magát, midőn egészen fölébredett.

— Mi az, mi történik? szökött szintén felriadva a grófné.

— En vagyok néni! Itt vagyok a ház közepén.

Gróf Hallayné fölemelkedett ágyában.

— Miért kelél fel Izidorám?

— Företentem és az ágyból éppen a ház közepére ugrottam. Igaza van gróf Honti Emilnek, jó lábikráim lehetnek.

— Csak nem beszélt affélt? — szökött a grófné.

— Éberen csak lépeimről s tudómról beszélt; de alomban lábikráimat vizsgálgatá, mint a lovak lábait szokták vizsgálni, én hagytam, s füleimet hátra szegtem. Egy szóval kedves néni, látva voltam téve.

— Eszelős gyermek — szökött a grófné nevetését el nem fojthatva.

— De ugy volt — szökött Izidora — és pedig ez oly komoly dolog volt, hogy engem legkevesebbé sem fog a jó kedv, midőn rá gondolkodom.

Mintán így lábaimat jól megvizsgáltam, lábiklóimat elő hátra meghajtogatá, így szökött: „jó vér, tiszta arabs, könnyen ugrik, alkalmas a tánczra, rá kell tűnni a grófi bélyeget. De hadd vizsgáljam meg szemét is — folytata, és ezzel lábait kétfelé veté villa alakulva, két kezét térdéi felé helyezé, mellét eléhajtá, fejét föltartá és kezdte szeméimet vizsgálni.

En erősen néztem reá, a szeméi rákétakint kezdtek szikrázni, én remegtem és segélyért kiálték. Egyszerre Zováti a gróf háta mögé került, balszemét ujjaiával érinti, és e szem félrefacsarodik, ekkor állat érinti, és nagy rút szákkal nő oda egy perc alatt, ekkor vállát érinti, és a váll kidomborodik, és im gróf Honti Emil Spott Villámmal alakul át, és gyilkos szeméivel még mind vizsgálja szeméimet. E gyors átváltozásra megrettenem átgrogtam a gróf fején, és Zováti karjaiba estem. Ekkor ébredtem fel s im a ház közepén vagyok. Kedves néni, én rettegek ezen gróftól, csak szemét kell kifordítani, szakálát megnevelni és 3 Spott. (Folytatjuk.)

bocsátott ki feleletül az amnestiára: hogy a lengyelek nem engedményekért küzdenek, hanem Lengyelország függetlenségét akarják kivívni régi határai között; hogy nem szűnik meg a harcz, míg egy muszka katona tapodja a lengyel földet, vagy az utolsó lengyel szív nem szűnik meg dobogni sat. Most egy sileziai lapnak azt írják, hogy az orosz kormány valahány orosz csapatparancsnokhoz határozott rendeletet küldött, hogy a felkelőknek ígért bocsánat azonnal megvan szüntetve, s hogy a rendelet vételtől fogva a legnagyobb szigorral kell eljárni a felkelők irányában.

Igaz, hogy a „Gen. Corr.”-nek, a fennebbi hírrel ellenkezőleg azt írják Varsóból, hogy egy császári parancs, az amnestiára kitűzött határidő eltétele után rendelt kényszerítő eszközök és büntetések alkalmazása vételt egy időre elhalasztja. Azonban civilizált embernek igen nehéz eligazodni, hogy tulajdonképpen mi a különbség a szelid és kemény bánás között muszka stílus szerint. Majus 13-ig ugyanis, a fennebbiek szerint, szelid bánásnak kellett volna uralkodni, s majus 8-án történt, hogy miután az oroszok egy körül fogott kisebb számu felkelő csapatban borzasztó vérontást követtek el, a gárdabeli katonák az élve elfogott lengyeleket fákhoz kötötték, s körülük rakott és meggyújtott szalmával pergették meg.

Az újabb harci eseményekről egy pár varsói táviratot olvassunk orosz kútfőből. Ezek szerint az oroszok egy 3000 főből álló felkelő

serget Sierakowski, Kossakowski, Kolysko és Lubianowski vezénylete alatt, Poniewitz körülben megverték; 300-at elejtettek, 130-at elfogtak közülük; podgászukat, és sok fegyvert, löszert sat. hatalmukba ejtettek. Továbbá ugyancsak diadalmas csatát vívtak az oroszok Wloclaweknél. Kalis kormányzóságban, egy Oborski által vezényelt felkelő csapat, s egy másik, a melyet Dobrowolski vezényelt, Plocktól nem messze, s a melynek lovasságát az oroszok csaknem egészen szétverték, podgászát, fegyvereit zsákmányul nyerték sat.

Szerbia. Belgrád, maj. 13. A közhangulat Szerbországban rendkívül harcias. A kormány e hangulatot legelső adandó alkalommal felszandéskzik használni. A fegyverkezés nagy kitarással foly; rövid időn 50–60,000 embere fog ez országnak harcra kész állani. Oroszországgal újabb fegyverszállításra szerződtek. Nyomatott kiáltványokat, a melyekben a török kiűzésére történik felhívás, nagy mennyiségben terjesztenek az országban s csempészik át Boszniába és Bulgáriába.

Amerika. Az oceanon tuli harczterület való fidosítások ismét kedvezőbben hangzanak az egyesületekre nézve. Hooker tábornok megverte a Lee parancsnoksága alatti különösövetkezetteket Frederiksburg mellett, s várják, hogy Vicksburg nem sokára az egyesületek hatalmába esik. Chase pénzügyminiszter egy népgyűlésben azt mondotta, hogy a háború végéhez közeledik.

Egy új-yorki, majus 6-ról szóló távirat szerint Hooker folyvást tartotta, sőt körül is szándozta Frederiksburg mellett foglalt hadállását. Ellenben Sedgwich vezénylete alatt 15,000 unionista vereséget szenvedett s a Rappahannokon át visszahúzódott. Mind a két részlől roppant veszteség.

A mexikói badjatról egy sanfrancescoi lap maj. 1-i számában azt írja, hogy a mexikóiak a francziákat apr. 7-én nagy veszteséggel visszaverték s az ostrom felhagyására kényszerítették. Forey tábornok Cholulába vonult s ott szándozta magát. Ellenben egy cadixi távirat Pueblából apr. 12-ről kelt tudósítások alapján azt jelenti, hogy a francziák visszanyomták a mexikóiakat az elővárosba.

Ujabbak. A „Gazeta Narodowa” szerint a felkelés Kis-Oroszországban a Dnieperen túl is kitört s majd semmi katonaság sincs ott. Több felkelő csapat alakult s a lengyel felkelőtől tiszteltet kérték.

— Ugyan e lap Szokolból jelenti, hogy a dolhobiezowi felkelők (Volhyniában) az ország belsejébe nyomultak, s az oroszok Dolhobiezowot megszállották. A felkelők kiküldték a parasztok felszabadulását s a földbirtokok felosztását. A felkelés vezetői: Dunin, Krajewski, Lozinski és Wisniowski.

— Berlin, majus 19. Varsóból ideérkeztet levelek szerint a forradalmi kormány egy

majus 10-diki rendeletében kinyilatkoztatja, hogy az államjavarok jelenlegi követeléseit s adósságait érintetlenül maradjanak. A nemzeti kormány megtölti a magán egyéneknek s hivatalnokoknak, hogy pénzügyi műveletekben s közmunkákban részt vegyenek, s az orosz kormánynak e nemli intézkedéseit előre is semmieseknek nyilvánítja, mire a külföldi képviseleteket figyelmezteti. Egy másik rendelet a nemzeti kormánynak tiltakozik az ellen, hogy Laski Sándor, párisi bankár a varsói bank elnökségét átvége.

— K o w n o (Orosz-Lengyelországban), maj. 19. A lengyel felkelők Polangen közelében, a keleti tenger mellett erős állást foglaltak el; czéljuk ismeretlen.

Gabonaár Kolozsvártt Majus 21-én 1863.

(Bécsi mérlege osztrák értékben.)

Tisztabúza 3 frt 30 kr. Elegybúza 2 frt 40 kr. Róz 2 frt — kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 10 kr. Törökbúza 1 frt 40 kr. Pityóka 1 frt 20 kr. Marhahús 13 kr.

Bécsi börze Majus 22-kén: Nemzeti kölcsön 81.25. 5% Metalliques 76.55. Bank-részvény 797.—. Hitel-részvény 194.70. Váltó Londonra 110.60. Ezüst 110.35. Arany 5.28.

Majus 20 kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 77.—. Erdélyi 73.90.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(120) Sztojkaik fürdő megnyitás június 2-án.

Ezen kitűnő gyógyhatású ásványvíz, mely gyógyerejét bórli vegyítés mellett sem veszíti el, és eddigi tapasztalatok után csálhatatlan mentőszertül van elősmerve: a máj minden betegségekben, az aranyér, sárgaság, dugulás és minden a gyomorgyengeségtől eredt bajokban; fürdése pedig, minthogy most az ivóforrásból vezetetik a fürdőhöz, kőszvény és csúszos bajok, bőrbetegségekben sat. igen hasznos.

Idénre megnyitnak az új, eddigieknél kényelmesebben burorozott szobák; ugyisint törtétek nagyszerű szepítések is; minélfogva bátorodom a nagytekintetű főúri és úri közönséget azon ígéretem mellett meg hívni, hogy minden igyekezetem oda léend fordítva, miszerint kényelem, pontos kiszolgáltság, izletes és jó étkek, italok és olesó árszabály által magas begyeire magam érdemessé tegyem.

A sztojkaik gyógyviz raktár leendő Kolozsvártt a „NEMZETI SZÁLÓDÁBAN” Ára livegestől 22 kr a nélkül 12 kr. oszt. értékte.

NAGY PÁLL, haszonbérlo.

Nemes M. Székben Nyarádton, egy belső Curialis telek, hozzá tartozó külsővel, regaleival és közös legeltetési beneficiumaival együtt örökáron eladó. Értekezhetni iránta ns. Alsó-Fehérmegeyben Hápertonba **BARTHA DOMOKOSSAL** személyesen vagy bérmentes levélben. (119) (2-3)

A kolozsvári szabadalmazott nyilv. kereskedelmi tanintézet esti folyamára, a földtani és számtani szakma előadására egy tanári állomás lévén beöltendő; fölkértenek a pályázni akarók, hogy képességeiket tanúsító okmányokkal ellátott ajánlataikat ezen állomásra, mely hetenkénti 3 órai foglalkozás után 200 oszt. ért. forint évi díjjal van összekötve, folyó évi május-hó utoljái, a helybeli kereskedelmi és iparkamara írdójába beadni annál bizonyosabban sziveskedjenek, mivel a tanfolyam f. é. június 1-én veendi kezdetét. Kolozsvártt, majus 15-kén, 1863. (113) (3-3)

Hirdetés.

B. Splényi Sámuel b. Kemény Katának Kolozsmegyében **Bodgya** községben létező egykötli lisztelőmalma, továbbá négy tábla tilalomba levő erdője, s egyéb ottani haszonveteli joga, örök áron eladó lévén, a megvenni szándékozó értekezhetik az eladás feltételeiről Kolozsvártt **ÜRMÖSI SAMUVAL**. (115) (3-3)

Hirdetés.

B. Splényi Sámuel nr s neje b. Kemény Katának Kolozsvár közlélében fekvő **Szász Fenes** község határában létező összes majorság természetű szántó és kaszáló birtokai, egy darab erdője, továbbá a k. monostori határszél szomszédosságában épp n az országút mellett fekvő bajdan zöldsépká cizmmele nevezett, s jelenleg is koresmárlásra használt birtokterület, koresmárlási és koresmaház építhetési joggal együtt, örök áron eladó lévén, a megvenni válaikozó értekezhetik az eladás feltételeiről Kolozsvártt **ÜRMÖSI SAMUVAL**. (116) (3-3)

BÉRINGER orvos tudornak cs. kir. I. m. szabadalmazott

nevezetes találmányu jeles

NÖVENYI HAJ-FESTŐ SZERE.

Ezen új találmányu szer a **legsakavatottabb orvosi tekintélyek** által megvisgálva, a haj szakál és szemöldök tetszés szerénti árnyéklatu festésekre, tökéletesen czélserűnek s ártalmatlannak esmertettet, a nélkül hogy a bőrt foltoztán, vagy azon valamit szagot hagyna maga után. Az alkalmazása szerfelett könnyű, és ezen festő szer által előállított hajszínezetek a legtermészetesebbek, s a festési műtétel eredménytelensége lehetetlen.

A festés után, mely átáljában tartós és hathatos szokott lenni, s mely mindég csak az utólagoson nőtt hajaknál újítandó, használatni, a szokott módon, jó hajkenőcsöt, vagy akárminemli tiszta hajolajat. **Béringer orvostudor növényi haj-festő szere** két I. és II. számmal jelett livegesben tartatik, s mindentütt 5 frt o. é. szabbott áron kapható, használati utmutatás valamint a műtételhez szükséges 2 kefe és 2 táll mellékelve van.

Dr. Béringer összes szabadalmazott kéziményei az eredeti szabbott áron: **Kolozsvártt:** csak is gyógyszer. **WOLFF J. s Khudi J. özvegyénél kaphatók,** valamint **Abudbányán:** Ferenczi Mihály; **Beszterczén:** Kelp Ferencz; és **Dietrich & Fleischer; Brasóban:** Stenner F.; **Dévdn:** Büchler A.; **Nagy Enyeden:** Trajánovits Ede gyógyszerész és

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Biztricsányi A.; **Erzsébethvároson:** Schmidt A.; **Hátszegen:** Mátéfi Béla gyógyszer.; **Kézdí-Vásárhelyt:** Hankó László; **Kőhalomban:** Melas Ed. F. gyógyszer.; **Maros-Vásárhelyt:** Fogarasi J. D.; **Medgyesen:** Vándory & Brandsch; **Szeged:** Misselbacher fia és Teutsch; **Sz-Ujvártt:** Placintár és fia gyógyszer.; **Szász-Régenben:** Wachner Traugott; **Szászsebesben:** Weissörtel Ad. G.; **Szebenben:** Zöhrer J. F.; **Székely-Kereszturon:** Binder Márton; **Seps-Szentgyörgyön:** Vitályos Béla; **Sz.-Udvarhelyt:** Kauniz J. A. gyógyszer.; **Szeredában:** Gószay A.; **Sz.-Somlyón:** Ruszka Ignác; **Tasnádton:** Szongott Jakab; **Tordán:** Velits G. és Wolff G.; **Zalathdán:** Megay Guszt. A. gyógyszer.

Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a távolság és csomag nagyságához képest még 30 egész 70 krig mellékelendő.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvártt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Nagy-Enyednek és vidékének veszedelme 1848---49-ben.

Történeli vázlat. Irta b. **Kemény Gábor.** Ára 2 frt 40 kr.

PETŐFI vegyes műveinek III-ik kötete.

LENDVAY és LENDVAYNÉ fényképe

Ára egynek 70 kr.

SZABÓ PEPI csárdás zongorára.

Ára 60 kr.

IMAKÖNYV A SZÉPNEM SZÁMÁRA

II-dik átdolgozott és bővített kiadás, irta **Koronka Antal**, csinos kötésben 1 frt 92 kr.

Börbe kötve arany metezéssel 2 frt 80 kr.

Protestans mindkét nembeli ifúság számára

CONFIRMATIO

alkalmával ajánlható:

NÖVENDEK IFJUSÁG IMAKÖNYVE

hymnusokkal. Híiben megerősödött protestans fiak és leányok számára irta **MEDGYES LAJOS.**

Csinosan kötve tokkal	1 frt 60 kr.
Angolváson kötetben	1 " — "
" " aranymetezéssel	1 " 50 "
Finom bőrkötésbe díszesen kötve	3 " 50 "
Díszes habhelyem kötésben	3 " 80 "

LENGYELORSZÁG

Térképe 1 frt.

Urbéri és Tizedkárpótlási Tabellák.